Maastricht in Beeld

De Hoofdwacht

33

februari 2022

De Hoofdwacht

De Militaire Hoofdwacht is een gebouw dat prominent in het midden op het Vrijthof staat in vooruitgeschoven positie. Maastricht is eeuwenlang een garnizoensstad geweest en van oorsprong was het een gebouw met militaire bestemming. Tegenwoordig is het eigendom van de Gemeente. Het is een tijdje gebruikt als trouwlocatie, nu is het een evenementenlocatie van het MECC.

De bouwstijl is neoclassicistisch. Het gebouw is opgetrokken uit Naamse steen, heeft een ingebouwde gaanderij achter de bogen en heeft een fronton als bekroning. In het fronton het wapen van Nederland.

Er was al een hoofdwacht in 1642. Deze versie is gebouwd in 1736 door Hendrik Jacob Ghier, maar moest in 1773 volledig opnieuw worden gebouwd omdat de fundering zo slecht was, de gevels vertoonden scheuren.

Het is een L-vormig gebouw met in de hoek een afgesloten binnenplaats.

Adres: Vrijthof 25
Wikipedia: wikipedia.org/wiki/Hoofdwacht_(Maastricht)

De Hoofdwacht is gebouwd op het voormalige Ellendigenkerkhof, een kerkhof voor pelgrims uit den vreemde. Op beide hoeken hebben houten militaire wachthuisjes gestaan voor soldaten die wacht hadden. In de bestrating en aan de muren tussen de ramen zijn bevestigingspunten voor de geweren van de soldaten. De kolf moest in de sleuf op de grond, de loop bovenin in het slot.

Bij de ingrijpende verbouwing in 1773 heeft men een huzarenstukje uitgehaald door de kapconstructie te stutten. Het gebouw daaronder werd deels afgebroken, de fundamenten werden verstevigd en de muren werden opnieuw opgebouwd. Daarna konden de stutten onder het dak weer verwijderd worden.

De Hoofdwacht was het hoofdgebouw van alle stadswachten. Die waren onder meer bij de stadspoorten, op de Graanmarkt en tegenover het oude Gouvernement. Hier werden 's nachts de sleutels van de stadspoorten bewaakt. Die moesten door stadswachten worden opgehaald en teruggebracht.
Voor de verdediging van de Hoofdwacht was een deel van het leger hier gehuisvest, bewapend met geweren, kanonnen en munitie. Het was geen kazerne, maar het commandocentrum in tijden van oorlog en belegeringen. Juist omdat het zo centraal lag.
Het Vrijthof was een *place d' armes*, een paradeplein. Er vonden exercities plaats. Oefeningen in het marcheren, de bewegingen van groepen soldaten. Drillen, net zo lang oefenen tot het foutloos ging. Ook vonden er defilé's plaats, militaire optochten en parades.
In het gebouw was plaats voor de Officierswacht, de Soldatenwacht en een cel op de begane grond en boven de kamer van de Garnizoenscommandant, de Krijgsraadkamer en de bibliotheek.

Op de benedenverdieping ligt links een kleine, nette ruimte met schoorsteenmantel, de Officierswacht. En rechts ligt de grote verblijfsruimte voor de soldaten. De vloer was van klinkers en langs de wand waren britsen, bedden voor soldaten. Er konden er wel 60 terecht. En er was een gietijzeren kolomkachel. De eerste in Maastricht.

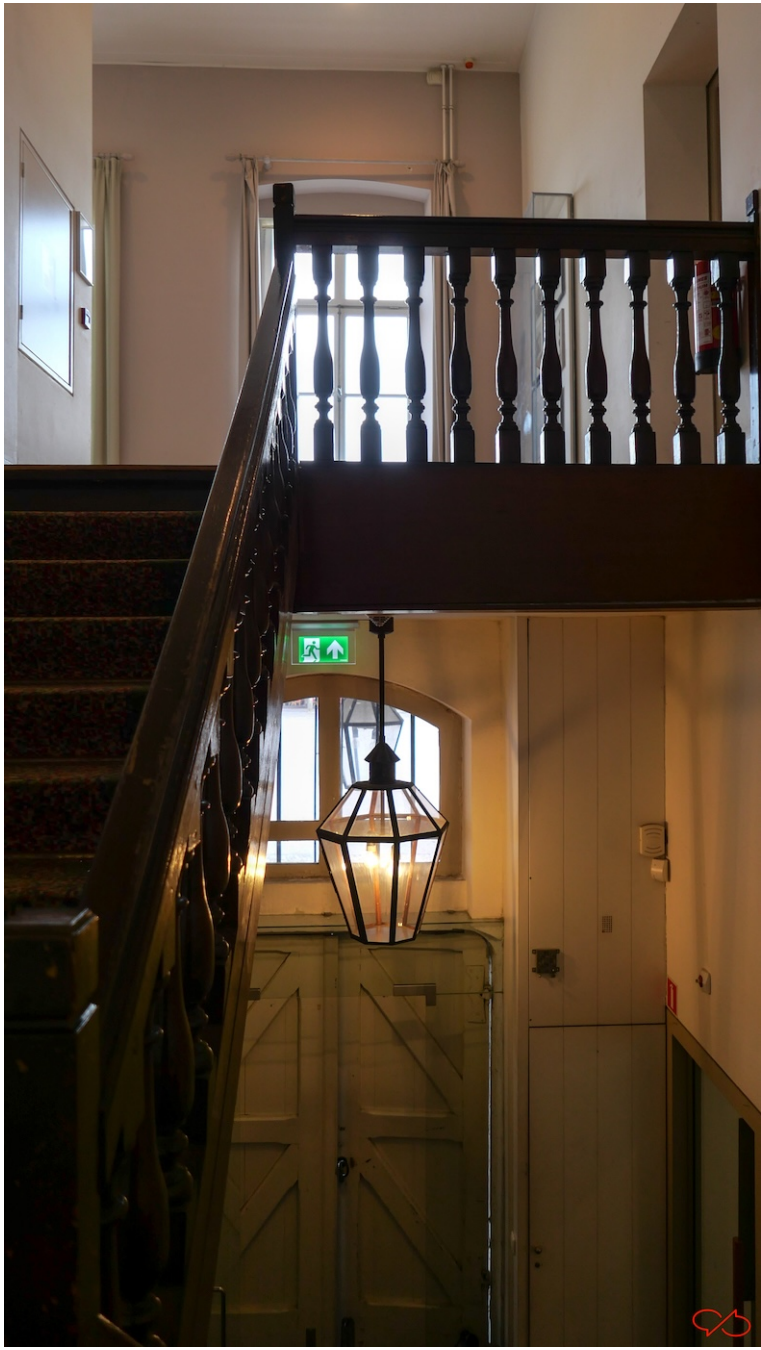

De Krijgsraad ging over zware en lichte overtredingen. Voor het bestraffen van de lichte stond hier een houten paard, een strafpaard. Wie gestraft werd, moest een tijd op de scherpe rug van dat paard zitten en werd eventueel extra verzwaard met zakjes zand. Het zal wel pijn gedaan hebben, men was niet kinderachtig.
De Hoofdwacht is tot 1967 als militair gebouw in gebruik geweest. In 2006 verlieten de laatste militairen de stad. Dat was het Regiment Limburgse Jagers. Maastricht was toen geen garnizoensstad meer. De Tapijnkazerne en de Hoofdwacht verloren hun functie en de Hoofdwacht werd gemeentelijk eigendom.

De kapconstructie op zolder. Het meest bijzondere zijn de schuine rookkanalen. De kachels en haarden stonden aan de buitenmuren. Daar liepen de rookkanalen naar boven. Maar de schoorstenen staan midden op het dak. Dus moesten de kanalen daar schuin naartoe geleid worden. Omdat het metselwerk is, moest dat goed ondersteund worden met schuine balken, we zien het op de foto rechts. En natuurlijk vinden we sporen van onze tijd: buizen voor luchtverversing, voorzieningen voor telefoon en wifi. Ondanks dat is het een heerlijke rommelzolder met een geur van eeuwigheid en weemoed, een plek voor grote vondsten en tijdcapsules.

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

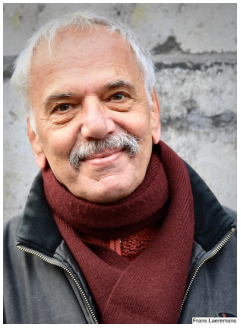

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom 6.14
Opmaak: Apple Pages 11.1
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele